

Recensió* del buidatge del material contingut a la capsa de la Biblioteca de Romàniques de la Facultat de Filologia de la UB (vegi's SOLÀ & MARCET (1998): 066 E, p. 165-166))

D'una banda, a la capsa hi ha un quadern relligat de mides inferiors a un DIN-A4 (13 cm. x 21'5 cm. aprox.) que conté una col·lecció parcial de retalls de *converses* del diari «La Publicidad»/ «La Publicitat» enganxades en 262 folis numerats. A la tapa anterior hi ha un ex-libris: «Ex:libris [*sic*] Artur Martorell».

De l'altra, a la capsa hi ha la col·lecció de f. de la preparació de l'ed. de Pey (1954) que va anar a impremta. Són 879 f., majoritàriament de la mida d'un DIN-A4 —però n'hi ha alguns de retallats, i d'altres de dimensions inferiors—, que contenen 4 tipus de materials distints: *a)* f. de l'edició de 1924; *b)* *converses* retallades directament de «La Publicidad»/ «La Publicitat»; *c)* *converses* mecanoscrites (d'autoria desconeguda) amb una capçalera en què s'indiquen l'autor (P. Fabra), la procedència («Converses filològiques», a «La Publicitat») i la data de publicació del text (en la majoria dels casos, s'indica a quina edició del diari —la de la nit— pertany); i *d)* *converses* manuscrites (d'autoria desconeguda). Als f. hi ha les correccions ortogràfiques, tipogràfiques i estilístiques que s'introdüïren en l'edició de Pey; a més d'algunes anotacions orientades a resoldre qüestions formals de l'edició (ordre dels f., títols, subtítols, indicacions per al caixista de l'editorial, etc.). Els f. s'ordenen tal com apareixen en l'ed. de Pey; la numeració arriba fins al 619 (f. 641), que es correspon amb la darrera conv. d'aquesta edició. Els 238 f. restants, per tant, es van descartar, malgrat que formaven part del material preparatori i malgrat que, per les correccions de què són objecte, sembla que havien estat disposats per incloure's en els volums. La majoria d'ells, però, o bé apareixen ratllats o bé contenen algun tipus d'anotació que indica que finalment se suprimeixen.

De tot el buidatge, aquí sols es refereixen els f. en què hi ha divergències significatives respecte de l'edició de Rafel (2006) i els f. a partir dels quals s'han constatat errades en aquesta edició.

* Duta a terme per la becària Maria Cabrera al llarg del segon quadrimestre del curs acadèmic 2005-2006.

Recensió del buidatge del quadern d'Artur Martorell

Divergències significatives en la datació de les converses respecte de l'edició de Rafel (2006)

• **Foli 13.** «En tots els casos en què, dins el treball del senyor Ruyra, *apoyar* es troba traduït per *descansar*, *recolzar* o *estintolar*, la traducció ens sembla perfecta: el mot que substitueix *apoiar* [sic] vol dir exactament el mateix que aquest mot: fer sostenir o sostenir-se en una cosa, sobre una cosa, contra una cosa.»

Datat a mà: 29 - Maig - 23.

Rafel (1984 i 2006): núm. 564. No hi ha correspondència de dates: 29 - V - 1924.¹

Pey (1954): núm. 404, dins la sèrie «Equivalents correctes de *apoiar*, *apoi*».

• **Foli 104.** Amb una dedicatòria: «Al S.J.M.». «*Mensual* és bo; no cal reemplaçar-lo per *mesal*; l'adjectiu corresponent al substantiu *mes* no ha pas d'ésser obligatòriament *mesal*.»

Datat a mà: 22-X-1923

Rafel (1984 i 2006): núm. 480. No hi ha correspondència de dates: 22-XI-1923.

Pey (1954): 498: «*Mesal* o *mensual*? *Anyal* o *anual*?»

• **Foli 114.** «A imitació de l'espanyol, que té *màs* [sic], adverbi, i *mas*, conjunció adversativa, el català literari admet *més*, adverbi, i *mes*, conjunció, amb la mateixa valor que *però*; ço és, dona al mot prolongament de *magis* les mateixes valors que l'espanyol, i estableix entre el mot en funció d'adverbi i el mot en funció de conjunció la mateixa distinció gràfica que aquella llengua: *Ell és més alt que tu. Obraren malament; mes ara se'n penedeixen.*»

Datat a mà: 18-IX [1923]

Rafel (1984 i 2006): núm. 448. No hi ha correspondència de dates: 19-IX-1923.

Pey (1954): núm. 272: «*Mes* o *però*?»

• **Foli 127.** «XIII. *El que, el qual*.»

Datat a mà: 17-VIII [1923]

Rafel (1984 i 2006): núm. 430. No hi ha correspondència de dates: 18-VIII-1923.

Pey (1954): núm. 92, dins la sèrie «*El que* i *el qual*».

• **Foli 136.** «La regla segons la qual el complement directe ha d'ésser introduït sense la preposició *a* és de les que més sovint trobem infringides en el català escrit actual.»

Datat a mà: 4-VIII [1923]

Rafel (1984 i 2006): núm. 439. No hi ha correspondència de dates: 4-IX-1923.²

Pey (1954): núm. 223, dins la sèrie «Complement directe i complement indirecte».

¹ Se suposa que Rafel es decanta per considerar que pertany a l'any 1924 i no al 1923 —tal com s'indica manualment al quadern— perquè aquesta conversa s'inclou dins d'una sèrie d'articles que Fabra dedicà a la qüestió de la traducció del verb castellà *apoyar*, publicats entre el 9 i el 29 de maig d'aquell any. Sembla lògic pensar, doncs, que aquest article també forma part de la sèrie, i, per tant, que fou publicat l'any 1924, i no pas el 1923.

² Segons les anotacions manuals, el dia 4-VIII es publicaren dues *converses*, la segona de les quals coincideix amb l'única que Rafel reporta aquest dia —Vg. f. 138.

- **Foli 153.** «Avui hi ha, desgraciadament, molts qui, davant dos mots sinònims o que creuen sinònims, prefereixen sistemàticament el que és estrany a la llengua parlada.»
 Datat a mà: 16-VI-[1]923
 Rafel (1984 i 2006): núm. 394. No hi ha correspondència de dates: 17-VI-1923.
 Pey (1954): núm. 377, dins la sèrie «Adés».
- **Foli 155.** «Els mots terminats en el so *tx* (Ex: *despatx, lleig, roig*) es divideixen en tres categories segons que, en les altres formes del mateix mot o en els altres mots de la seva família, davant vocal, aquell so persisteixi (*despatxar*), es trobi canviat en *tj* (*lletja, lletjor*) o es trobi canviat en *j* (*roja, rojor*).»
 Datat a mà: 9-6-[1]923.
 Rafel (1984 i 2006): núm. 387. No hi ha correspondència de dates: 8-VI-1923.
 Pey (1954): núm. 25: «IG - TJ (TG) - TX».
- **Foli 156.** «Dues observacions cal fer tocant el verb *haver* impersonal (Ex: *hi ha molta gent*), que ha d'anar sempre acompanyat de l'adverbi *hi* i que no té, dins cada temps, sinó la tercera persona del singular.»
 Datat a mà: 8-VI-[1]923.
 Rafel (1984 i 2006): núm. 390. No hi ha correspondència de dates: 12-VI-1923.
 Pey (1954): núm. 217: «Ús d'*haver* com a impersonal».
- **Foli 157.** «Alguns dies havem trobat diferents exemples de *agombolar* en el sentit de *acumular, amuntegar*.»
 Datat a mà: 7-6-23
 Rafel (1984 i 2006): núm. 388. No hi ha correspondència de dates: 9-VI-1923.
 Pey (1954): núm. 380: «*Agombolar*».
- **Foli 158.** Amb subtítol: «Safaretx, safareig». «Pronunciant-se idènticament els dos dígrafs *tx* i *ig*, es comprèn que alguns mots terminats en el so *tx* presentin, en el català de la renaixença, una ortografia vacil·lant.»
 Datat a mà: 3-6-[1]923.
 Rafel (1984 i 2006): núm. 386. No hi ha correspondència de dates: 7-VI-1923.
 Pey (1954): ?
- **Foli 162.** «Llegim: “extremismes que no mai no hem sentit”.»
 Datat a mà: 26-V-[1]923³
 Rafel (1984 i 2006): núm. 366. No hi ha correspondència de dates: 26-IV-1923
 Pey (1954): ?
- **Foli 170.** «S'ha d'anar en compte a no farcir inútilment el llenguatge de mots arcaics.»
 Datat a mà: 19-V-[1]923⁴
 Rafel (1984 i 2006): núm. 369. No hi ha correspondència de dates: 13-V-1923.
 Pey (1954): núm. 302, dins la sèrie «Perills dels arcaïsmes».
 Sense correccions.

³ Segons les anotacions manuals, doncs, el dia 26-V-1923 es publicaren dues *converses*. Rafel només en reporta una, que coincideix amb una d'elles —la del f. 163.

⁴ Segons les anotacions manuals, doncs, el dia 19-V-1923 es publicaren dues *converses*. Rafel només en reporta una, que coincideix amb una d'elles —la del f. 168.

• **Foli 177.** «Ja sabíem com és perillosa la introducció en la llengua literària d'un mot que no sigui l'equivalent exacte del mot usual que tracteu de combatre: prou advertireu una i cent vegades que aquell mot pot reemplaçar aquest solament en l'accepció A; però [sic] si aquest posseeix, ultra l'accepció A, les accepcions B, C, etc., no tardareu a trobar exemples del nou mot usat en alguna d'aquestes accepcions.»

Datat a mà: 23-IV-[1]923

Rafel (1984 i 2006): núm. 364. No hi ha correspondència de dates 24-IV-1923.

Pey (1954): ?

Sense correccions.

• **Foli 178.** «Cada vegada que es proposa l'adopció d'un mot arcaic o dialectal com a substitut d'un castellanisme, es corre el risc que aquell mot sigui pres com l'equivalent exacte del mot espanyol que es tracta de bandejar, i sigui, per tant, usat en substitució d'aquest, no sols en el cas indicat, sinó en qualsevol altre.»

Datat a mà: 2[0]⁵-IV-23

Rafel (1984 i 2006): núm. 363. No hi ha correspondència de dates: 21-IV-1923.

Pey (1954): núm. 469, dins la sèrie: «*Emprar, esmerçar*».

• **Foli 204.** «Sembla que el defecte de pronunciació, consistent a reemplaçar, en els enllaços, els sons suaus *z* i *j* pels forts *s* i *x*—el qual fa que una combinació com *els astres* soni igual que *els sastres*—és molt més estès que no pensàvem; almenys si havem de jutjar pel que ens diuen de paraula i per escrit alguns dels lectors habituals d'aquestes converses.»

Datat a mà: 11-III-23

Rafel (1984 i 2006): núm. 333. Rafel (1984): correspondència de dates. || Rafel (2006): no hi ha correspondència de dates: 2-III-1923. És probable que es tracti d'una equivocació tipogràfica de l'edició de Rafel (per confusió del «11» amb un «II» en xifres romanes), atès que no segueix l'ordre cronològic habitual, sinó que intercala aquesta conversa entre la del dia 9 i la del dia 13; a més, entre el dia 1 i el dia 6 recull una altra conversa (núm. 328) amb la mateixa data.

Pey (1954): núm. 63, dins la sèrie «*Ensordiment indegut de sonores*».

• **Foli sense numerar (entre els f. 230 i 231).** «Ha vingut a les nostres mans una fulla d'inscripció al campionat mundial de lawn-tennis que tindrà lloc a Barcelona.»

Datat a mà: 24-1-22.

Rafel (1984 i 2006): núm. 303. No hi ha correspondència de dates: 24-I-1923.

Pey (1954): ?

Repetit al f. 74. Correspondència de dates amb Rafel: 24-I-23.

Sense correccions.

• **Foli 67.** Text mecanoscrit que estableix la relació de les *converses* aparegudes entre el 3 d'abril i el 31 de maig del 1923 que es recullen al quadern. S'indiquen, per ordre cronològic, el dia i el mes de publicació de cada article, i se n'anuncia el contingut. Hi, ha, però, algunes qüestions que cal considerar:

- 1) es reporta una conversa (23-4-1923: «Ús erroni de no»,⁶ vg. f. 166) que Rafel no data d'aquest dia sinó del següent (24-4-1923);
- 2) segons aquest document, el dia 19 i el dia 26 de maig van aparèixer dues *converses* —i no una, com indica Rafel. Quant a les del dia 19, la primera («*Arcaïsmes*», vg. f.

⁵ La cal·ligrafia és dubtosa.

⁶ Reprodueixo entre cometes l'enunciat amb què, al manuscrit, se sintetitza el contingut de cada conversa.

170), en les edicions Rafel, no data d'aquest dia sinó del 13; en la segona («Preposicions davant que - de davant d'infinitiu», vg. f. 169), en canvi, hi ha coincidència cronològica i temàtica. Quant a les del dia 26, la primera («Avantatge», vg. f. 163) coincideix amb la que Rafel reporta; la segona («Mai no», vg. f. 162) en Rafel no data d'aquest dia sinó del 26 -IV-1923.

• **Foli 69.** Text mecanoscrit que estableix la relació de les *converses* aparegudes entre el 3 de juny i el 23 d'agost del 1923 que es recullen al quadern. Hi ha, però, algunes qüestions que cal considerar:

1) El tema que s'anuncia no es correspon amb el que Rafel (1984, 2006) publica en aquella data en els següents textos:

- 3-VI [1923] («Safareig», vg. f. 158) data del 7-VI-1923 (conv. 386) en l'edició de Rafel.
- 7-VI [1923] («Us [*sic*] erroni d'agombolar -gombolar-» vg. f. 157) data del 9-VI-1923 (conv. 388) en l'edició de Rafel.
- 8-VI [1923] («Verb haver impersonal», vg. f. 156) data del 12-VI-1923 (conv. 390) en l'edició de Rafel.
- 9-VI [1923] («Apitxament barceloní», vg. f. 155) data del 8-VI-1923 (conv. 387) en l'edició de Rafel.
- 12-VI [1923] («Per ço que (final i no causal)», vg.f. 154) data del 16-VI-1923 (conv. 393) en l'edició de Rafel.
- 16-VI [1923] («Adés», vg. f. 153) data del 17-VI-1923 (conv. 394) en l'edició de Rafel.
- 21-VI [1923] («Ades [*sic*]», vg. f. 152) data del 20-VI-1923 (conv. 396) en l'edició de Rafel.
- 4-VIII [1923] («Complement directe sense a», vg. f. 136) data del dia 4-IX-1923 (conv. 439) en l'edició de Rafel.
- 17-VIII [1923] («El que, el qual», vg. f. 127) data del 18-VIII (conv. 430) en l'edició de Rafel.
- 18-VIII [1923] («Oracions de relatiu. Repeticio [*sic*] del relatiu per un pronom feble») data del 19-VIII (conv. 431) en l'edició de Rafel.

2) En aquesta llista es parla d'una conversa (17-VI [1923] («Errades...»)) que no apareix en el quadern.

• **Foli 68.**⁷ Text manuscrit que estableix la relació de les *converses* aparegudes entre el 24 d'agost i el 7 de desembre de 1923 que es recullen al quadern. S'indiquen, per ordre cronològic, el dia i el mes de publicació de cada article, i se n'anuncia el contingut. Hi ha correspondència de dates (i coincidència de continguts) entre aquestes anotacions i les *converses* recollides a Rafel (1984 i 2006) —llevat de la del dia 18 de setembre—, però:

- 1) es dona compte d'una conversa (22-10-1923: «Mensual, filial, anyal»); que Rafel no recull;
- 2) es parla de dues *converses* (25-VIII-1923: «Oracions completives. Elisió de la preposició abans de que»; 27-IX-1923: «Accentuació errònia: atmosfera, hexagon [*sic*]») que no apareixen al quadern. Quant a la del 25-8-1923, aquest dia Rafel no en reporta cap. Quant a la del 27-IX-1923, hi ha coincidència cronològica i temàtica respecte de les edicions de Rafel (conv. 453).

⁷ Al quadern, aquest f. apareix abans que els f. 67 i 69; en base a l'índex cronològic que s'hi estableix, però, hauria d'aparèixer rere seu. Falta el f. 66; en canvi, rere el f. 69 apareix un altre f. també numerat com a 68.

3) Segons aquest document, el dia 18 de setembre van aparèixer dues *converses* —i no una, com indica Rafel—: la primera («No res menys», vg. f. 115) coincideix amb la que Rafel reporta; la segona («Mes, però», vg. f. 114), en canvi, en les edicions de Rafel data del dia següent (19 de setembre).

• **Foli sense numerar.** Foli manuscrit de dimensions més grans (27cm × 22 cm) que estableix la relació de les *converses* aparegudes entre el 8-XI-1922 i el 4-II-1923 que es recullen al quadern. Al costat de la data s'anuncia el tema de què tracta cada article. Hi ha, però, algunes qüestions que cal considerar:

Entre els dies 18 i 24 de novembre del 1922 s'anuncien dues *converses* («Encara verbs en eix» i «Anècdota dels correctors de proves») sense datar, numerades com a 14 i 15, que es corresponen amb les dues que Rafel data del dia 22 d'aquest mateix mes (*converses* núm. 266 i 267, vg. f. 259 i 258, respectivament). Entre el dies 3 i 8 de desembre de 1922 s'anuncia una *conversa* sense datar («Us [*sic*] dolent del passat de subjuntiu en lloc del futur d'ind.»), numerada com a 25, que es correspon amb la que Rafel data del dia 6 d'aquest mateix mes (*conversa* núm. 277).

Recensió del buidatge de la col·lecció solta de *converses contingudes a la capsa de la Biblioteca de Romàniques de la UB*

Divergències significatives en la datació de les converses respecte de l'edició de Rafel (2006)

- **Foli 15.** «Ortografia de les vocals inaccentuades. En aquest cas, com en tots els casos en què dues lletres són homòfones no hi ha cap regla general que ens pugui servir de guia per a la recta escriptura de les lletres d'ortografia dubtosa.»

Original de «La Publicitat».

Datat a mà: 17-3-23.

Rafel (2006): núm. 408. No hi ha correspondència de dates: 17-VII-1923.

Pey (1954): núm. 15, dins la sèrie «Vocals àtones».

- **Foli 65.** «Sembla que el defecte de pronunciació, consistent a reemplaçar, en els enllaços, els sons suaus *z* i *j* pels forts *s* i *x* —el qual fa que una combinació com *els astres* soni igual que *els sastres*— és molt més estès que no pensàvem; almenys si havem de jutjar pel que ens diuen de paraula i per escrit alguns dels lectors habituals d'aquestes converses.»

Original de «La Publicitat».

Datat a mà: 11-3-23.

Rafel (2006): núm. 333. No hi ha correspondència de dates: 2-III-1923. És probable, però, que hi hagi un error tipogràfic i que on diu «2» hi hagi de dir «12»: la conversa apareix intercalada entre la del dia 9 (núm. 332) i la del dia 13 (núm. 334); i, a més, ja hi ha una altra conversa (núm. 328), col·locada allí on li pertoca segons la cronologia, que data del dia 2.

Pey (1954): núm. 64, dins la sèrie «Ensordiment indegut de sonores».

- **Foli 81.** «Al senyor G. C. En català, el numeral *dos* ofereix la particularitat de posseir una forma especial per al femení: *dues* (En espanyol, en francès i en italià, com sabem, el numeral 2 no posseeix sinó una sola forma per a ambdós gèneres.»

Original de «La Publicitat».

Datat a mà: 16-5-25.

Rafel (2006): núm. 660. No hi ha correspondència de dates: 10-V-25.

Pey (1954): núm. 78: «Femení del numeral *dos*».

- **Foli 95.** «XIII. *El que, el qual*. Quan anem a escriure un *el que*, ens cal recordar que sovint usem erròniament aquesta combinació, i havem d'encercar en cada cas si és lícit d'emprar-la o si cal reemplaçar-la per *el qual*.»

Original de «La Publicitat».

Datat a mà: 17-8-23.

Rafel (2006): núm. 430. No hi ha correspondència de dates: 18-VIII-1923.

Pey (1954): núm. 92, dins la sèrie «*El que* i *el qual*».

- **Foli 156.** «VII. Quan un verb, en les seves diferents formes, posseeix, al costat del radical pur, un radical terminat en una consonant velar (*c*, *gu* o *qu*), les formes que presenten aquest radical són, amb comptades excepcions: en l'indicatiu, la primera

persona del singular del present (*prenc*) i totes les del perfet (*prenguí, prengueres*, etc.); en el subjuntiu, totes les formes, així les del present (*prengui, prenguis*, etc.) com les de l'imperfet (*prengués, prenguessis*, etc.); en l'imperatiu, les persones 3, 4 i 6 (*pren, prengui, preneu, prenguin*) i, en alguns verbs, totes cinc (*digues, digui, diguem, digueu, diguin*).»

Original de «La Publicitat».

Datat a mà: 27-7-23.

Rafel (2006): núm. 417. No hi ha correspondència de dates: 28-VII-1923.

Pey (1954): núm. 152: «Infinitius i gerundis incorrectes».

• **Foli 186.** «El present d'indicatiu feia en català antic: I *Cant, cantes, canta, cantam, cantats, canten*.»

Original de «La Publicitat».

Datat a mà: 17-9-24.

Rafel (2006): núm. 601. No hi ha correspondència de dates: 27-9-1924.

Pey (1954): núm. 182, dins la sèrie «Morfologia del català antic». Coincidència en la numeració.

• **Foli 214.** «Què és el gerundi?»

Original de «La Publicitat».

Datat a mà: 17-9-25.

Rafel (2006): núm. 698. No hi ha correspondència de dates: 15-IX-1925.

Pey (1954): núm. 209, dins la sèrie «Ús incorrecte del gerundi».

• **Foli 215.** «Fa molt temps que hom assenyalà com a defectuós el *doncs* causal, i encara a cada moment trobem *doncs* causals en les nostres publicacions.»

Original de «La Publicitat».

Datat a mà: 4-11-24.

Rafel (2006): núm. 618. No hi ha correspondència de dates: 4-XII-1924.

Pey (1954): núm. 210, dins la sèrie «Ús incorrecte del gerundi».

• **Foli 272.** «Una vegada més parlem del *doncs* causal...»

Original de «La Publicitat»

Datat a mà: 28-6-28.

Rafel (2006): núm. 836. No hi ha correspondència de dates: 23-6-28.

Pey (1954): núm. 267, dins la sèrie «Ús incorrecte de *doncs* com a conjunció causal i de *puix* com a conjunció consecutiva».

• **Foli 278.** «Trobem també algun cop *sinó* en lloc de *si no*: “Demana'ls-ho; *sinó* se n'aniran sense tornar-t'ho.”»

Original de «La Publicitat».

Datat a mà: 12-12-23.

Rafel (2006): núm. 494. No hi ha correspondència de dates: 21-XII-1923.

Pey (1954): núm. 273: «Ús indegut de *sinó*».

• **Foli 411.** «Des què publicàrem la primera de les converses referents al mot *apoiar*, diferents empordanesos ens han escrit fent-nos esment del verb *estintolar* com un possible substitut d'aquell mot.»

Original de «La Publicitat».

Datat a mà: 27-4-24.

Rafel (2006): núm. 563. No hi ha correspondència de dates: 27-V-24.⁸
Pey (1954): núm. 403, dins la sèrie «Equivalents correctes de *apoiar*, *apoi*».

• **Foli 479.** «Sabem que *emplear* en l'accepció de “fer servir una cosa o un objecte o destinació” pot traduir-se per *emprar*.»

Original de «La Publicitat».

Datat a mà: 19-4-23.

Rafel (2006): núm. 362. No hi ha correspondència de dates: 20-IV-1923.

Pey (1954): núm. 468, dins la sèrie «*Emprar*, *esmerçar*».

• **Foli 480.** «Cada vegada que és [*sic*] proposa l'adopció d'un mot arcaic o dialectal com a substitut d'un castellanisme, es corre el risc que aquell mot sigui pres com l'equivalent exacte del mot espanyol que es tracta de bandejar, i sigui, per tant, usat en substitució d'aquest no sols en el cas indicat, sinó en qualsevol altre.»

Original de «La Publicitat»

Datat a mà: 20-4-23.

Rafel (2006): núm. 363. No hi ha correspondència de dates: 21-IV-1923.

Pey (1954): núm. 469, dins la sèrie «*Emprar*, *esmerçar*».

• **Foli 493.** «L'altre dia parlàvem de la conveniència de reintroduir en la ll[1]lengua literària el mot *faiçó* en l'accepció de *hechura*, acció de donar una certa forma a una matèria, i el seu derivat *afaiçonar* en les accepcions de donar una certa forma a una matèria (*afaiçonar el coure*) i de fer una obra treballant la matèria (*afaiçonar un càntir*) accepcions que trobem en el mot francès corresponent *façonner*.»

Original de «La Publicitat».

Datat a mà: 9-X-23.

Rafel (2006): núm. 459. No hi ha correspondència de dates: 10-X-1923.

Pey (1954): núm. 482, dins la sèrie «*Faiçó* i *faisó*».

• **Foli 619.** «Amb poc temps de diferència havem rebut dues cartes, l'una d'un escriptor català i l'altra d'un seu fill, en les quals es revelen dos criteris ben distints tocant la depuració del català.»

Original de «La Publicitat».

Datat a mà: 26-11[o del II]-23

Rafel (2006): núm. 346. No hi ha correspondència de dates: 1-IV-1923.

Pey (1954): núm. 597, dins la sèrie «Addenda».

• **Foli 638.** «Un altre exemple dels efectes deplorables de fer correspondre exactament un mot català a cada mot espanyol: *Amb aranjament a la llei...*, traduïnt *Con arreglo a la ley...*»

Text mecanoscrit.

Datat a mà: 9-11 [o II?]-24.

Rafel (2006): núm. 520. No hi ha correspondència de dates: 19-II-24.

Pey (1954): núm. 616, dins la sèrie «Addenda».

⁸ És probable que l'error sigui en la datació manual del text, atès que el conjunt de converses que tracten sobre la traducció del verb espanyol *apoyar* es publiquen ininterrompudament al llarg del maig i el juny —i no pas l'abril— del 1924.

• **Foli 639.** «En Casas-Carbó ens fa saber que una vella de Sarrià que li havia demanat quina hora era i a qui ell havia respost que eren *les dotze i cinc minuts*, li havia preguntat, no acabant d'entendre'l, si volia dir que eren *cinc minuts d'una*.»

Original de «La Publicitat».

Datat a mà: 3-2-25.

Rafel (2006): núm. 630. No hi ha correspondència de dates: 31-II-1925. A més, en l'ed. de Rafel (2006) la conv. no apareix al lloc que li correspon segons l'ordre cronològic: apareix entre la del 31-I-1925 i la del 4-II-1925, cosa que apunta la possibilitat que es tracti d'un error tipogràfic i que la data correcta sigui la del 3-II-1925, atès que aleshores l'ordre de les conv. seguiria la cronologia, com és habitual.

Pey (1954): núm. 617, dins la sèrie «Addenda».

• **Foli 641.** «Dèiem una vegada a un escriptor valencià: “Nosaltres, catalans, no desitjaríem altra cosa sinó que emprenguéssiu una obra de forta depuració del vostre idioma, encara que no us preocupéssiu gens d'acostar-vos al nostre català; que tractéssiu de descastellanitzar el valencià i de redreçar-lo i d'enriquir-lo procurant acostar-lo al valencià dels *vostres* grans escriptors medievals.»

Full de l'edició de 1924

Sense datar.

Rafel (2006): No localitzada.

Pey (1954): núm. 619, dins la sèrie «Addenda». Coincidència en la numeració.

* Hi ha una anotació al marge superior esquerra: «És conversa? Epíleg de la 1a edició».

• **Foli 652.** «(Continuació) En la segona edició figura com a forma única per al femení de *comú*, la forma *comuna*, mentre que en la primera edició s'admetia *comú* al costat de *comuna* (pàg. 153).»

Original de «La Publicitat».

Datat a mà: 11-4-24.

Rafel (2006): núm. 546. No hi ha correspondència de dates: 2-IV-1924. A més, en l'ed. de Rafel (2006) la conv. no apareix al lloc que li correspon segons l'ordre cronològic: apareix entre la del 8-IV-1924 i la del 12-IV-1924, cosa que apunta la possibilitat que es tracti d'un error tipogràfic i que la data correcta sigui la del 11-IV-1924, atès que aleshores l'ordre de les conv. seguiria la cronologia, com és habitual.

Pey (1954): —

• **Foli 670.** «Quan el català presenta, amb la mateixa valor, dues construccions *A* i *B*, l'una comuna al català i a l'espanyol (*A*) i l'altra estranya a aquesta llengua (*B*), no és pel mer desig d'allunyar la nostra llengua de l'espanyola que generalment proposem de donar preferència a la construcció *B*: és que si, de les dues construccions catalanes, la *B*, estranya a l'espanyol, ha subsistit fins als nostres dies malgrat la influència espanyola, és indubtablement perquè tenia arrels pregones en la llengua, i val per tant la pena d'envigorir-la ~~en front~~ **enfront** de la *A*, que si no féssim res en favor de la *B*, perillaria de triomfar definitivament sobre aquesta.»

Original de «La Publicitat».

Datat a mà: 18-[II/11?]-25.

Rafel (2006): núm. 709. **No hi ha correspondència de dates: 13-XI-1925.**

Pey (1954): —

Amb correccions ortogràfiques i anotacions als marges superior i esquerre del f.: «es pot treure?», «?», «fora?» i «suprimit».

• **Foli 757.** «Bilingües, s'esdevé sovint que ens són igualment familiars dues construccions, dues formes o dues paraules, l'una catalana i l'altra espanyola; i, quan això s'esdevé, no és rar que les usem indistintament dins la pròpia llengua i dins la llengua forastera; de vegades usem la catalana en espanyol, sobretot parlant; però, més freqüentment encara, usarem l'espanyola en català, sobretot escrivint.»

Original de «La Publicitat».

Datat a mà: 15-9-25.

Rafel (2006): núm. 710. No hi ha correspondència de dates: 15-XI-1925.

Pey (1954): —

• **Foli 762.** «El senyor J.N. ens escriu consultant-nos sobre la bondat de la combinació *en què* en el següent passatge: "... resta un moment en l'aire, quan la marxa es caracteritza precisament *en què* sempre hi ha un dels peus en contacte amb terra.»

Original de «La Publicitat».

Datat a mà: 4-3-26.

Rafel (2006): núm. 730. No hi ha correspondència de dates: 24-III-1926. No es respecta l'ordre cronològic habitual: la conv. apareix entre la del 25-II-1926 i la del 10-III-1926. És probable, per tant, que es tracti d'un error tipogràfic, i que on diu «24» hi hagi de dir «4».

Pey (1954): —

• **Foli 786.** «Els guanys que en el català modern ha fet la construcció *m'agradarà veure'ls* en perjudici de la construcció *m'agradarà de veure'ls*, i l'aparició en el llenguatge escrit de la construcció *un negatiu* en substitució de la construcció tan catalana *un de negatiu*, són un bell exemple de com les construccions característiques del català poden anar desapareixent si no posem aturador a l'acció pertorbadora del castellà; i l'única manera de posar-hi aturador és de tenir una coneixença exacta de les construccions amenaçades de mort, i de recórrer-hi preferentment si no sistemàticament.»

Original de «La Publicitat».

Datat a mà: 18-X-25.

Rafel (2006): núm. 711. No hi ha correspondència de dates: 18-XI-1925.

Pey (1954): —

• **Foli 787.** «Un altre cas d'acostament al castellà és l'extensió que, en el català ciutadà i sobretot en la llengua escrita, havia pres l'ús de la preposició *a* en el complement directe: *això no afecta al resultat* en lloc de *això no afecta el resultat*.»

Original de «La Publicitat».

Datat a mà: 21-X-25

Rafel (2006): núm. 712. No hi ha correspondència de dates: 21-XI-25.

Pey (1954): —

• **Foli 800.** «“Exigir-els-hi la resposta.”»

Original de «La Publicitat».

Datat a mà: 30-9-23.

Rafel (2006): núm. 454. No hi ha correspondència de dates: 29-IX-1923.

Pey (1954): —

• **Foli 814.** «“*No res* de transcendental passa a la comèdia”.»

Original de «La Publicitat».

Datat a mà: 20-7-27.

Rafel (2006): núm. 781. No hi ha correspondència de dates: 20-II-27.

Pey (1954): —

- **Foli 819.** «Heus aquí un exemple d'addició indeguda de la partícula *no*: “Sense que ningú *no* notés que a Barcelona hi ha autoritats.”»

Fragment d'un original de «La Publicitat».

Datat a mà: 28-5-23.

Rafel (2006): núm. 364. No hi ha correspondència de dates: 24-IV-1923.

Pey (1954): —

- **Foli 822.** «Ja sabem com és perillosa la introducció en la llengua literària d'un mot que no sigui l'equivalent exacte del mot usual que tracteu de combatre: prou advertireu una i cent vegades que aquell mot pot reemplaçar aquest solament en l'accepció A; però [*sic*] si aquest posseïx, ultra l'accepció A, les accepcions B, C, etc., no tardareu a trobar exemples del nou mot usat en alguna d'aquestes accepcions.»

Original de «La Publicitat».

Datat a mà: 23-4-23.

Rafel (2006): núm. 364. No hi ha correspondència de dates: 24-IV-1923.

Pey (1954): —

- **Foli 824.** «Hi ha en català alguns mots com *mai* que, sense ésser negatius, no ocorren mai en una proposició principal afirmativa.»

Original de «La Publicitat».

Datat a mà: 25-3-23.

Rafel (2006): núm. 340. No hi ha correspondència de dates: 22-III-1923.

Pey (1954): —

- **Foli 826.** «A vegades, quan un mot ha sofert dues evolucions divergents, la llengua s'empara de les dues formes resultants i, donant a cadascuna d'elles una significació diferent, en fa en realitat dos mots distints.»

Original de «La Publicitat».

Datat a mà: 13-12-24.

Rafel (2006): núm. 490. No hi ha correspondència de dates: 13-12-23.

Pey (1954): —

- **Foli 875.** «Ahir copiàvem un fragment en què figuraven, l'un a prop de l'altre, un *doncs* bo i un *doncs* dolent, sense que la proximitat dels dos *doncs*, amb llurs significacions tan oposades, hagués estat apta per a fer adonar el seu autor del segon *doncs*, causal.»

Original de «La Publicitat».

Datat a mà: Al f. hi ha dues dates diferents: 17-VI-23 i 4-6-23.

Rafel (2006): núm. 384. No hi ha correspondència de dates: 3-VI-1923.

Pey (1954): —

Errades (majoritàriament tipogràfiques) detectades en l'edició de Rafel (2006)

A les abreviatures (vg. p. 10) no hi ha referida l'edició de 1924, per bé que en l'aparat crític es fa esment d'aquest text, al qual correspon la grafia «R».

Hi ha errors en la citació de les línies a l'aparat crític: la referència que es dona no coincideix amb el text. (Vg. annexos).

A partir del quadern d'Artur Martorell

- **Foli 6.** «Però encara hi ha una altra categoria de formes verbals errònies no incloses en la llista que havem donat en les darreres converses: formes exclusivament d'indicatiu usades com a subjuntius o imperatius i formes exclusivament de subjuntiu usades com a imperatius.»

Datat a mà: 12 - I - 24.

Rafel (1984 i 2006): núm. 506. Correspondència de dates.

Pey (1954): núm. 140, dins la sèrie «Formes verbals defectuoses».

A Rafel (2006) hi ha un error en la data: on diu «1024» ha de dir «1924».

- **Foli 17.** Amb subtítol: «(Continuació)». «Altres canvis a fer són: On diu *fortuït*, *fortuïtament* (pàgina 243) ha de dir *fortuït* [sic], *fortuïtament* [sic].»

Datat a mà: 12 - IV - 24.

Rafel (1984 i 2006): núm. 547. Correspondència de dates.

Pey (1954): ?

En Rafel (1984, 2006) la pàgina al·ludida a la primera frase del text (vg. *supra* ↑) no coincideix: és la 342, i no pas la 243, com s'indica a l'original de «La Publicitat». La resta de pàgines que s'al·ludeixen a la conversa, en canvi, sí que coincideixen.

- **Foli 200.** «Llegim en una traducció de l'espanyol: “Alguns viatgers desarmaren l'agressor, remetent-lo als agents de l'autoritat.”»

Datat a mà: 20-III-23

Rafel (1984 i 2006): núm. 338. Correspondència de dates.

Pey (1954): núm. 495: «Lliurar».

En les edicions de Rafel (1984, 2006) hi ha un error a l'aparat crític: on diu «459» ha de dir «495».

A partir de la col·lecció solta de converses continguda a la capsula

- **Foli 12.** «Havem demostrat en diferents ocasions com les preocupacions etimològiques han estat causa d'innombrables grafies errònies en el català de la Renaixença.»

Full de l'edició de 1924.

Sense datar.

Rafel (2006): núm. 191 (24-VIII-1920).

Pey (1954): núm. 12, dins la sèrie «Ortografia i etimologia».

Hi ha diferències en el text: mentre que en Pey (1984) comença amb una forma verbal personal («**Havem demostrat** en diferents ocasions com...»), en Rafel (2006) comença

amb un gerundi compost («**Havent demostrat** en diferents ocasions...»). (Els subratllats són meus.) Aquests canvis no es recullen a l'aparat crític de Rafel (2006).

• **Foli 45.** «Amb gust interrompem les nostres vacances per contestar a [*sic*] les tres preguntes que ens fa el nostre car amic Ferran Soldevila. Tocant la qüestió de l'emprament del signe d'interrogació al començament d'una proposició interrogativa.»

Text mecanoscrit.

Datat del 26 d'agost 1927.

Rafel (2006): núm. 811. Correspondència de dates.

Pey (1954): núm. 45, «Signes d'interrogació».

* En aquest f. falten els dos darrers paràgrafs del text, que Rafel (2006) reporta en una sola conversa. Pey (1954) els recull com a *converses* independents: el primer d'aquests dos paràgrafs (l. 16-22 en l'edició de Rafel) es correspon amb la conv. n. 559 (titulada «*Somatentista*, incorrecte»); el segon, amb la conv. n. 46 (titulada «Ús de les majúscules»).

Hi ha un error a l'aparat crític de Rafel (2006): on diu «599» ha de dir «559».

• **Foli 48.** «Quan, en un mot escrit, dues lletres vocals es troben separades per una lletra consonant duplicada, és de regla, en partir el mot (per exemple, al final d'una ratlla), d'adjuntar la primera de les dues consonants iguals a la primera vocal i ~~la segona de les dues consonants iguals a la primera vocal~~ i la segona de les dues consonants a la segona vocal.»

Original de «La Publicitat».

Datat a mà: 16-2-23.

Rafel (2006): núm. 320. Correspondència de dates.

Pey (1954): núm. 48, dins la sèrie «Separació de síl·labes».

L'errada que apareix a la primera frase del text (vg. *supra* ↑) apareix corregida tant a Pey (1954) com a Rafel (2006); però Rafel no recull el canvi a l'aparat crític.

• **Foli 99.** «Els que troben artificiosa la construcció *el... del qual*, han de considerar que ho és igualment qualsevol construcció feta amb el relatiu *qual*, i que la llengua popular defuig en general l'ús, no solament de *qual*, sinó dels altres relatius en combinació amb una preposició.»

Full de l'edició de 1924.

Sense datar.

Rafel (2006): núm. 46 (6-I-1920).

Pey (1954): núm. 96, dins la sèrie «El... del qual».

En el text de Rafel hi ha un error en la transcripció: on diu «el... de qual» ha de dir «el... del qual» (l. 1). (El subratllat és meu.)

• **Foli 111.** «Un redactor de LA PUBLICITAT que volem creure que és Rovira i Virgili, tot declarant-se partidari com nosaltres del *qui* facultatiu contra el *qui* obligatori que voldria Bulbena, concedeix, però, que la solució *que* - *qui* és *teòricament* superior a la solució *que*.»

Original de «La Publicitat».

Datat a mà: 13-9-24.

Rafel (2006): núm. 596. Correspondència de dates.

Pey (1954): núm. 108, dins la sèrie «*Qui* i *que*».

En el text de Rafel (2006) hi ha un error de transcripció: on diu «partidaris» ha de dir «partidari» (l. 2).

• **Foli 352.** «El sufix català *-dor* (que trobem precedit d'una *a*, d'una *e* o d'una *i* segons la conjugació a què pertany el verb al qual s'aplica) reuneix les dues valors dels sufixos castellans *-dor* i *-dero*.»

Full de l'edició de 1924

Sense datar.

Rafel (2006): núm. 97 (12-III-1920).

Pey (1954): núm. 345, dins la sèrie «Els sufixos *-er* i *-dor*».

Al text hi ha una frase suprimida («“Per tenor de... e atorgam a vós...”») que no apareix a Pey (1954), però sí a Rafel (2006: p. 101, l.13-14 de la corresponent conv.). Això no obstant, Rafel no indica aquest canvi a l'aparat crític.

• **Foli 380.** «El català *posseeix*, relacionats amb els adjectius *breu* (de *brevis*), *lleu* (de *levis*) i *greu* (de *gravis*, amb un canvi de *a* en *e* provocat per *levis*), els tres verbs *abreujar*, *alleujar* i *agreujar*.»

Full de l'edició de 1924.

Sense datar.

Rafel (2006): núm. 104 (23-II-120 [*sic*]).

Pey (1954): núm. 371, dins la sèrie «*Abreviar* o *abreujar*? *Aliviar* o *alleujar*? *Agraviar* o *agreujar*?»..

En l'edició de Rafel (2006) hi ha un error tipogràfic: on diu «120» ha de dir «1920».

• **Foli 416.** «“Els estats que han recolzat la candidatura del Reich, es veuran en una situació compromesa.”»

Original de «La Publicitat».

Datat a mà: 24-3-26.

Rafel (2006): núm. 733. Correspondència de dates.

Pey (1954): núm. 408, dins la sèrie «Equivalents correctes de *apoiar*, *apoi*».

En Rafel (2006) hi ha dues converses datades del 24-III-1926: la primera (núm. 730, p. 577-578) apareix erròniament situada entre la del 25-II-1926 i la del 10-III-1926.

• **Foli 437.** « És un fet freqüent que quan un mot català que no pertany al llenguatge corrent (un mot arcaic o dialectal) té alguna semblança amb algun mot espanyol castellà, hom acabi donant-li aquesta mateixa significació que aquest mot, i ja no es pensi a recórrer sinó a ell totes les vegades que es tracta de traduir el dit mot espanyol.»

Original de «La Publicitat».

Datat a mà: 16-10-23.

Rafel (2006): núm. 462. Correspondència de dates.

Pey (1954): núm. 429, dins la sèrie «*Besllum*, *besllumar*».

En l'edició de Pey se suprimeix la darrera frase de la conversa («*De besllum*... “contra claror”», vg. Rafel (2006: p.380, l. 17 de la corresponent conv.)). En relació a aquest canvi, en l'aparat crític de Rafel hi ha un error tipogràfic: on diu ««De... claror» | om. B» ha de dir ««De... claror» | om. B». (El subratllat és meu.)

• **Foli 473.** «Contraris com som de donar una forma catalana als castellanismes terminats en *-o* llevant-los aquesta *-o*, tinguérem l'altre dia un sust [*sic*] en trobar un anunci encapçalat amb el mot *panys*.»

Original de «La Publicitat»

Datat a mà: 4-II-25.

Rafel (2006): núm. 631. Correspondència de dates.

Pey (1954): núm. 462, dins la sèrie «*Drap*».

En relació amb l'equivocació de la primera frase (vg. *supra* ↑), a l'aparat crític de l'edició de Rafel (2006) hi ha un error: on diu «2 *surt* | surt *P*, per error...» ha de dir «2 *surt* | sust *P*, per error...». (Els subratllats són meus.)